# REVISTA FUNDAȚIILOR REGALE

ANUL II. 1 IANUARIE 1935 NR. 1.



## CRONICI



## REVISTA REVISTELOR

NUMĂRUL — 240 PAGINI — 25 LEI

# EXPERIENȚA ECHIPELOR REGALE STUDENȚEȘTI

Cele douăsprezece echipe studențești care au fost trimese, din Inalta inițiativă a Maiestății Sale Regelui, ca să lucreze timp de trei luni, în cadrul unor cămine experimentale, la ridicarea culturală a satelor noastre, s'au reîntors la București și au organizat, în localul Fundației Culturale Regale Principele Carol, o Expoziție de lucrări a cărei bogăție se impune chiar și atenției vizitatorului grăbit.

Sunt atât de multe și de grave problemele ce s'au pus acestor echipe, este atât de nouă metoda întrebuințată, încât este de datoria noastră să ne oprim în fața lor, căutând a trage toate foloasele experienței făcute și concluzii asupra chipului în care trebue să se procedeze de aci înainte, pentru ca această primă experiență să poată da, în viitor, roade încă mai bogate. Trebue să căutăm a înțelege de pe acum, mai întâi felul în care aceste echipe au a-și duce munca pentru ca să ajungă a fi deplin *eficace*, fără irosire zadarnică de puteri; în al doilea rând, să se *generalizeze* pe un număr din ce în ce mai mare de sate din toate regiunile țării și mai ales să se *permanentizeze*, ajungând a fi o operă de zi la zi urmărită temeinic și până la capăt și, în același timp, *controlată* de organele în drept.

In rândurile care urmează vom căuta, în ceea ce ne privește, să expunem problema așa cum am înțeles-o, ca o consecință logic desfășurată din rezultatele actuale, înfățișate în expoziția amintită.

* * *

Să lămurim mai întâi ce sunt aceste echipe regale. In primăvara anului acesta, Maiestatea Sa Regele a pornit dela gândul că menirea studenților nu este numai aceea de a studia în timpul anilor lor de studenție. Ci, datoria pe care ei o contractează astfel față de societatea românească, care cu multă trudă le pune la dispoziție mijloacele învățăturii, trebue să fie răscumpărată printr'o contra-prestație de muncă, în folosul țării. Menirea studenților trece deci dincolo de viața internă a universităților, trece chiar dincolo de marginile orașului în care studiază, trebuind să ajungă a cuprinde întreg întinsul țării, unde mase mari de oameni nu s'au putut încă bucura de binefacerile unei organizații de stat perfecte. Măcar o parte din învătătura pe care studențimea o dobândește peste iarnă la cursuri, în biblioteci, în săli de spitale și în laboratorii, trebue să fie împărtășită tuturor și să devină bun comun.

Dacă există o problemă gravă de cultură, la noi în țară, apoi este tocmai aceea pe care o naște primejdia permanentă a unei despărțiri, uneori prea violente, între cultura satelor și aceea a orașelor. Cu orice chip trebue găsită modalitatea ca prăpastia să fie astupată și să se creeze mijloace de comunicație spirituală între lumea satelor și aceea a orașelor. Trimeterea studenților la sate cu încredințarea de a face acolo o operă culturală este chipul cel mai nimerit pentru educarea noii generații de cărturari în sentimentul acestei datorii pe care o avem față de satele noastre.

Și alte universități, din alte țări, au pornit cândva la o activitate asemănătoare. De pildă, universitățile americane au fost de mult preocupate de problema pe care o ridica în viața statului american, prezența unui număr mare de imigranți, împrospătați periodic, și care nu-și găsesc o așezare definitivă în patria lor de adopțiune. Aci stă originea vestitei mișcări universitare a setlementurilor, — de pildă a Hull House-ului sau al setlementului universității din Chicago, — care au peste 60 de ani vechime și al căror rost era ca, prin studiu și acțiune directă, să treacă patrimoniul cultural american și acestor grupe răzlețe.

Nu vrem să spunem că aceeași este situația și la noi în țară; într'o privință e mai bună, într'alta mai rea. Mai bună pentru că acei cărora această cultură trebue să fie împărtășită nu sunt grupe

de imigraţi străini, ci băştinaşi. Dar este şi mai rea, pentru că nouă nu ni se pune problema ridicării unor grupe răzleţe, ci problema ridicării vieţii tuturor satelor româneşti. Problema ridicării culturale este la noi o problemă de viaţă şi de moarte pentru statul întreg.

Echipele studenţeşti trimise pentru a încerca o asemenea activitate, experimentală deocamdată, au fost de aceea astfel alcătuite, încât toate domeniile culturii să aibă putinţă de acţiune. La recomandarea universităţilor respective, s'au trimes studenţi din toate facultăţile şi anume au fost 17 medicinişti, 10 veterinari, 14 agronomi, 28 studenţi în litere, 11 în drept, 5 în ştiinţe, 7 în teologie şi 6 eleve ale şcolilor de menaj, în total 98 de studenţi repartizaţi în 12 grupe.

La aceşti studenţi s'au adăogat, pentru ca munca lor să poată fi mai bine îndrumată, şi un corp de tehnicieni în număr de 56, dintre care 12 doctori, 9 ingineri agronomi, 7 medici veterinari, 6 surori de ocrotire, 6 maestre de gospodărie, plus un grup de 16 profesori şi studenţi dela Oficiul Naţional de Educaţie Fizică, care aveau în special menirea de a încerca (ceea ce se făcea pentru prima oară în ţară), o educaţie preregimentară sătească.

Aceste douăsprezece echipe, prin bunăvoinţa deosebită a ministerelor, au fost aprovizionate cu întreg materialul farmaceutic necesar dispensarelor ce urmau să înfiinţeze, precum şi cu acela necesar muncii agricole, pus la dispoziţie de Camerele de agricultură respective. Fundaţia Culturală Regală Principele Carol a dat şi ea 12 biblioteci, 1.200 de icoane şi alte obiecte.

Alegerea satelor în care au fost trimese aceste echipe s'a făcut astfel: în fiecare regiune istorică s'a ales cel puţin câte un sat, avându-se în vedere să fie în număr aproape egal satele de câmp, de munte şi cele de apă. S'au ales astfel satele: Sadova din jud. Câmpulung (Bucovina), loc de veche aşezare a răzeşilor ocolului câmpulungean; satul de mazili Năpădeni, (jud. Bălţi), din vechea regiune a codrului moldovenesc; satul Nerej, unul din principalele centre ale răzeşilor vrănceni; satul Văcăreni, aşezare de pescari şi agricultori, români şi lipoveni, de pe marginea Dunării; satul Miron-Costin, foştii Brănişteni

din vechea moșie a cronicarului; satul de așezare nouă Ferdinand I din județul Constanța, cu populație română, germană și tătărească; grupul de sate Stănești, Corbi și Nucșoara, din județul Muscel, de pe acea vale a Doamnei, în care o imigrație relativ recentă de ungureni a dat naștere unui tip de muscelean deosebit de cel al moșnenilor vechi băștinași; satul Goicea-Mare din județul Dolj, sărac și de plină câmpie; satul Fibiș, județul Timiș, din acel Banat în care o aparentă bună stare economică este datorită unui fenomen de subnatalitate; și, în sfârșit, satul grăniceresc al Leșului, de lângă Năsăud.

După toate rapoartele, care se pot găsi la Fundație, reiese că aceste echipe au fost întâmpinate de săteni cu o neîncredere, care mergea uneori până la dușmănie. Prezența unui atât de mare grup de studenți în mijlocul satului este un fapt neobișnuit. Afirmația lor că au venit doar cu gândul de a căuta să facă din răsputeri tot binele pe care-l vor putea, ca să-și țină cuvântul dat Regelui Țării când Acesta le spusese « Duceți în sate o parte din sufletul și din dragostea Mea », părea de domeniul, dacă nu al basmelor, cel puțin al unor intenții ascunse care nu îndrăzneau să se dea pe față. Uneori nu numai sătenii, ci și intelectualii satelor au arătat aceeași neîncredere. Au fost însă suficiente câteva zile de lucru, a fost deajuns ca echipa să deschidă dispensare, în care zi și noapte bolnavii erau îngrijiți fără plată, a fost deajuns ca echipa să se apuce de săpatul șanțurilor și secarea băltoacelor, a fost deajuns ca medicii veterinari, agronomii, maestrele de gospodărie să înceapă a intra din casă în casă, pentru ca întreaga atmosferă să se schimbe, toată lumea să înțeleagă rostul precis al echipei și să bănuiască rezultatele pe care o asemenea acțiune le putea avea, dacă la studențime și tehnicieni se adăogau bunăvoințele și puterile de muncă ale băștinașilor.

Până la sfârșit, rezultatele au fost bune. De sigur, unele echipe, fie din pricina împrejurărilor prea grele cu care au avut de luptat, fie din pricină că le-a lipsit măcar ceva din multele calități pe care trebue să le aibă acei care pornesc la asemenea lucru, au dat rezultate mai modeste. Marea majoritate însă a ajuns la rezultate excelente și vreo câteva din ele la rezultate cu totul deosebite. Pentru a înfățișa, într'un singur tablou rezumativ, care

au fost problemele atacate de echipe şi rezultatele la care au ajuns, am putea să ne folosim de următoarele date şi anume:

In domeniul *sănătăţii*, s'au dat 18.012 consultaţii şi s'au aplicat tratamente; s'au făcut 5.381 injecţii, 590 vizite medicale la domiciliu, 155 analize şi s'au înjghebat 12 farmacii model.

In domeniul *muncii*, s'au dat 3.330 consultaţii agronomice, s'au ţinut 22 conferinţe şi lecţiuni practice, s'au arat şi însămânţat sistematic 345 ha, s'au deparazitat şi altoit 3.473 de pomi. Veterinarii au dat şi ei 5.029 consultaţii şi au făcut 6.522 injecţii şi 2.150 vaccinări.

In ce priveşte *edilitatea*, s'au făcut 22 poduri de ciment, 397 podeţe de lemn, 30.600 m. de şanţ, 60.450 m. şosea, 1.500 mp. teren de sport, s'au vopsit şi reparat 200 de case, s'au construit 16 grajduri, s'au asanat 16 fântâni, s'au reparat 6 şcoli şi 2 biserici. S'au dat apoi 160 lecţii de gospodărie practică şi s'au construit 5 silozuri cu o capacitate de 53.000 kg.

Sub raportul *educaţiei preregimentare*, s'au pregătit 329 de tineri.

S'au mai ţinut 89 de predici religioase şi 36 de conferinţe, s'au împărţit 1.200 de icoane, 1.500 volume de cărţi, s'au făcut 96 de şezători, s'au premiat vreo 240 de gospodari harnici şi s'au început clădirile de Cămine, din care unul, de pildă cel din Stăneşti, a ajuns acum până la acoperiş.

Trebue să ţinem seama că în aceste cifre nu se poate înfăţişa nici unul din rezultatele sufleteşti obţinute de echipă. Şi cu toate acestea, rezultatul cel mai important al muncii echipelor nu este acela al unui şanţ săpat ori al unei consultaţii date, ci al prefacerii mentalităţii satului în sensul unei treziri a interesului public pentru problemele de cultură. Nici una dintre echipe nu s'ar socoti judecată obiectiv, dacă am ţine seama în aprecierile noastre asupra muncii ei, numai de datele mai sus înfăţişate. Ci toate ar cere să se ia în seamă buna amintire pe care au lăsat-o în sat şi terenul deosebit de favorabil pe care l-au creat prin munca lor. Iar mulţi intelectuali din sat s'au văzut sprijiniţi în munca pe care o duceau ei de mult şi o vor duce de acum înainte cu alte metode de lucru, cu mult mai serioase decât acelea care până acuma aveau exclusiv curs în viaţa căminelor noastre.

* * *

Oricât de satisfăcătoare ar fi aceste rezultate, problema cea gravă care ni se pune acum este aceea de a căuta să înţelegem chipul în care tehnica de lucru a echipelor culturale poate să devină încă şi mai eficace. O primă concluzie ce se poate desprinde este aceea că cele mai frumoase rezultate s'au obţinut de acele echipe care au avut la îndemână tehnicieni buni în domeniul sănătăţii şi al muncilor în gospodărie. Lucrul nu trebue să ne mire; mai mult decât atât, el putea să fie mai dinainte bănuit.

Dacă stăm şi judecăm problema culturii săteşti şi plecăm dela înţelegerea acestui adevăr hotărîtor că satele nu reprezintă, din punct de vedere cultural, o treaptă inferioară culturii orăşeneşti, ci deseori numai *un alt fel de cultură*, o cultură nescrisă, de zestre tradiţională, moştenită prin viu graiu, din generaţie în generaţie, vom ajunge la concluzia că rostul unei activităţi culturale la sate este în primul rând acela de a da săteanului ceea ce într'adevăr îi lipseşte, adică igienă şi bună stare economică. Civilizaţia de plin folklor a satului este o zestre a ţării pe care trebue să căutăm nu a o preface, ci, pe cât ne stă în putinţă, a o păstra. Drept este că o bună parte din înfăţişarea bătrână a satelor piere, în mod fatal, sub presiunea influenţelor orăşeneşti şi că va trebui să se nască de undeva o nouă cultură sătească pe potriva nevoilor satelor româneşti moderne. In sarcina cui cade crearea acestei noi culturi săteşti? In bună parte în sarcina satului însuşi. Dacă este adevărat, de pildă, că vechiul strat de cântece populare este astăzi dispărut, prea rare şi în prea puţine regiuni ale ţării fiind acelea care mai pot improviza melodie şi vers dintr'odată, într'un stil regional caracteristic, nu e mai puţin adevărat că astăzi pe tot întinsul ţării se naşte un nou folklor popular, foarte frumos. Putem nădăjdui ca asemenea manifestări să apară şi în alte domenii decât acelea ale muzicii. In al doilea rând, crearea unei culturi populare cade şi în sarcina cărturarilor cu talent. Ceea ce pe vremuri a ştiut să facă un Dosoftei Mitropolitul sau un Anton Pann, ale căror versuri au fost primite de săteni şi integrate folklorului lor, de ce să nu nădăjduim că se vor mai găsi şi astăzi cărturari care să facă acest lucru?

Nădejdea aceasta însă nu trebue să ne facă să uităm că, deocamdată, o asemenea cultură sătească nu avem şi ca atare munca

echipelor studenţeşti este foarte îngreuiată. Dacă am avea o cultură sătească pe care să o putem duce de-a gata dela sat la oraş, atunci menirea echipelor studenţeşti ar fi foarte limpede: studenţii n'ar fi decât propagandiştii acestei culturi. In lipsa ei, nu putem cere studenţilor să creeze ei această cultură. De aceea, activitatea cea mai rodnică a fost, şi va fi încă multă vreme, cea tehnică. Dacă încercările de a schimba ceva din cultura folklorică a ţării nu au dus până acum la alt rezultat decât la stricarea a ceea ce era frumos, fără putinţa înlocuirii prin altceva măcar tot atât de frumos, în schimb străduinţa de a aduce mai multă igienă în sat, de a îmbunătăţi tehnica de lucru în gospodăria săteanului, de a organiza sistematic întovărăşirea tuturor gospodarilor laolaltă, pentru ca împreună să poată face faţă mai uşor împrejurărilor momentului economic, aceasta nu poate fi niciodată lipsit de folos. Aci nu poate fi acţiune pornită greşit, nici străduinţă rămasă zadarnică.

Concluzia care mi se pare că se impune din aceste experienţe de până acum, este aceea că, dacă e vorba de o educare în munca aceasta a echipelor studenţeşti, această educare nu poate fi decât îndoită: a satului de către echipă, dar mai ales a echipei de către sat. In domeniul sănătăţii şi al muncii, în domeniul organizării sociale, echipa studenţească are calea deschisă. Datoria ei este clară şi putinţa de înfăptuire uşoară. Insă în domeniul vieţii sufleteşti, pentru ca străduinţele echipei să ducă la bun rezultat, este bine ca o campanie de lucru să servească mai ales pentru observarea umilă şi pentru legarea prin iubire şi cunoaştere ştiinţifică, de realităţile vieţii de obşte a ţăranilor români, viaţă pe care studenţii, chiar dacă au cunoscut-o cândva în copilăria lor, n'au mai avut apoi prilej să o întâlnească în nici unul din anii învăţăturii lor prin şcoli şi în nici una din împrejurările vieţii orăşeneşti, atât de străine de ceea ce este viaţă sătească.

Asemenea formulă de muncă, împerechiată teoretic şi practic, s'a mai încercat la noi în ţară — şi poate că este bine să se remarce această asemănare — de Seminarul de Sociologie al d-lui profesor D. Gusti, în cursul campaniilor de monografie sociologică. Şi acolo grupul restrâns al monografiştilor pornea pe această dublă cale: a cercetării vieţii săteşti, în scopul de a ajunge la înţelegerea limpede a ei, în dorinţa de a găsi astfel un

temei pentru o acţiune practică ulterioară. Dacă de data aceasta echipele studenţeşti sunt menite să pună în primul rând accentul pe acţiunea practică, nu trebue să se piardă din vedere că numai acţiunea condusă în deplină cunoştinţă de cauză poate să ajungă la bun capăt. Şi în tot cazul naşterea culturii săteşti prin cărturari nu poate fi decât ajutată prin educarea unei generaţii noi de studenţi la o permanentă preocupare a problemelor săteşti şi la o încercare de asimilare sufletească a vieţii populare. Din sânul acestor tineri, care astăzi se străduesc să facă munca practică ce li se cere şi să se înfrăţească sufleteşte cu satul până acum uitat, se vor putea naşte oamenii de talent care să creeze literatura şi sufletul cel nou al culturii săteşti viitoare.

* * *

Pentru ca munca echipelor regale să iasă din faza de simplu experiment în care se află până acum, trebuesc găsite mijloacele pentru ca acţiunea lor să fie generalizată. Atâta vreme cât se vor putea trimete în ţară numai douăsprezece echipe pe an, în timp ce avem 15.201 sate în toată ţara, rezultatele, fără îndoială, nu vor putea fi decât locale. Trebue să ţinem seama, de sigur, de faptul că pilda dată într'un anumit sat este contagioasă uneori pentru întreaga regiune şi sunt unele echipe, cum e de pildă cea din Goicea, care au reuşit să creeze până la opt cămine, în opt sate învecinate; totuşi limitarea şi mai departe la un număr atât de mic de echipe înseamnă condamnarea dela început a acestei noi mişcări culturale dela noi. Poate că nu ar fi lipsită de sens măsura de organizare internă a universităţilor noastre care să ceară, în mod obligator, trecerea unei probe practice de muncă culturală, o dovedire a cunoştinţelor culese, printr'o muncă în sânul unei asemenea echipe trimese la sate. In lipsa acesteia, o întinsă propagandă, prin toate mijloacele cu putinţă, trebue începută, pentru ca de buna lor voie studenţii să se apuce de această muncă şi, la nevoie, din iniţiativa lor să se organizeze în vederea ei. Să nu se creadă că numai entuziasmul poate fi deajuns; o bună pregătire este absolut necesară. Văd ca o necesitate absolută înfiinţarea unor cursuri de îndrumări sociale pe lângă toate universităţile, care să nu aibă alt scop decât acela de a găsi putinţa unei aplicări a teoriei învăţate la

 10*

realităţile sociale ale populaţiei noastre. Pentru ca munca echipelor regale să poată fi dusă la bun capăt, trebue ca universităţile toate să-şi adaoge un seminar practic, al cărui vast câmp de aplicare să fie ţara întreagă, şi mai ales trebue ca întreaga studenţime, în tot timpul şcolarităţii sale, să se transforme într'o echipă de lucru, care să aibă în vedere, nu numai învăţătura cărturărească pentru ei, dar şi răscumpărarea acestei învăţături prin difuzarea metodică a celor folositoare în mijlocul poporului, într'o permanentă caznă de adaptare a lor la ce este bun în mediul social românesc şi de ridicare a acestui mediu la nivelul la care s'au ridicat ei, prin carte.

* * *

Din câte s'au văzut până acum, noi toţi cărturarii oraşelor, luaţi în masă şi cu atât mai mult studenţimea, nu avem de dat satului, astăzi, în mod cert, decât binefacerile pe care le poate aduce după sine igiena şi buna rostuire a trebilor gospodăreşti. Toată viaţa sufletească, tot ceea ce formează într'adevăr cultura superioară trebue să nască spontan dela sat chiar. Sunt lucruri care pot fi obiect de propagandă şi altele care trebue să fie doar un simplu prilej de creaţie. Faptul nou pe care îl implică echipele studenţeşti este că acest prilej de creaţie culturală sufletească la sate se iveşte prin punerea laolaltă a cărturarului de la oraş cu viaţa vie a satului.

Oricât de refăcuţi sufleteşte ar fi studenţii care se întorc după o campanie culturală la sate, chiar dacă s'ar întoarce an după an în aceleaşi locuri, satul tot rămâne multă vreme singur şi studenţii tot se întorc din nou în bibliotecile, clinicile şi sălile lor de cursuri, pentru ca apoi, la un moment dat, să fie smulşi de profesiile pe care le vor avea. Trebue de aceea să existe la sat o înjghebare permanentă de lucru. Sforţări oricât de rodnice, dacă sunt numai întâmplătoare, ajung să se irosească şi locul cândva deţelenit recade în paragină. Aci începe problema cea mare a căutării mijloacelor prin care să se poată permanentiza acţiunea începută.

Singura soluţie cu putinţă este aceea a folosirii tuturor elementelor cărturăreşti care există la sate. Studenţii din echipe nu sunt din fericire cei dintâi şi nici singurii care au încercat

o ridicare culturală a poporului; ci la sate se găsesc acei îndrumători firești ai poporului care sunt învățătorii și preoții. Orice muncă făcută la sat fără să se țină seamă de aceștia, fără să reușească a și-i alătura și a-i face ca și după plecarea echipelor să continue singuri munca începută, este zadarnică. Nu se poate spune că până acum intelectualii satelor n'au făcut nimic pentru sat. Dimpotrivă, dacă există o îmbunătățire oarecare în felul de viață al săteanului, lor le-o datorăm. De aceea rolul echipelor regale nu poate și nu trebue să fie altul decât de a se pune în slujba cărturarilor care trăesc în sat, în dorința de a-i ajuta, materialmente și sufletește, în lupta pe care ei o începuseră dinaintea venirii echipelor și pe care o vor continua după plecarea lor. Singura problemă este numai aceea de a găsi chipul în care acest ajutor poate fi dat, metoda de muncă ce trebue întrebuințată pentru transformarea tuturor intelectualilor, fie dela sat, fie dela oraș, laolaltă, într'o echipă de permanentă luptă.

La acest rezultat nu se poate ajunge decât prin formula Căminului Cultural. Ceea ce zădărnicește uneori cele mai bune intenții este faptul că intelectualii satelor trăiesc răzlețiți unii de alții, dacă nu chiar în dușmănie. Căminul Cultural îi chiamă însă într'un loc unde certurile politice și personale trebuesc să dispară. Căminul Cultural înseamnă unirea laolaltă a tuturor oamenilor de bine dintr'un sat, pentru ca acolo să se poată înjgheba începuturile unei ridicări continue a satului întreg.

De aceea echipele studențești au fost dela început puse în slujba acestor cămine culturale. Ele nu au fost deci trimise ca să lucreze de capul lor și singuratice în sat, ci dimpotrivă, să se integreze Căminului Cultural și să lucreze ca membri ai lui. De aceea căminele în care s'au trimes echipele studențești trebuesc să fie socotite ca niște cămine experimentale, în care s'a încercat, și în bună parte s'a reușit, să se creeze un program de muncă și o tehnică de aplicare a acestui program, care să poată fi după aceea primit de toate căminele din țară. Sunt atât de multe bune voințe, atât dor de a face bine în toată țara, încât ar fi păcat ca ele să nu poată fi folosite. Și, deocamdată, cam aceasta este situația, căci oamenii de bunăvoință nu știu ce anume trebue să facă, n'au în fața lor o pildă pe care s'o urmeze. Se mărginesc, de aceea, să creeze o bibliotecă cu puține cărți,

dintre care încă mai puține sunt cu adevărat folositoare poporului sau dau serbări și șezători artistice, al căror folos este iluzoriu și repede se transformă într'un prilej de petrecere a intelectualilor din sate, în loc să fie un mijloc de ridicare efectivă a satului. Mai ales de aceea, pilda echipelor studențești regale este folositoare, pentru că accentul a fost pus în munca lor nu pe discursuri ținute la prilejuri festive sau la șezători, ci pe o muncă practică și directă în jurul dispensarului și a gospodăriei țărănești. Toate căminele culturale trebue să înțeleagă că a sosit momentul când e nevoie să se părăsească propaganda orală pentru o îndreptare spre acțiunea directă. Pilda omului care el singur muncește, deși intelectual, cu casmaua, la asanarea băltoacelor din sat, care singur altoește pomii din modeste pepiniere, care trece din casă în casă pentru a deschide ferestrele și a arăta cum trebuesc îngrijiți copiii și oamenii maturi pentru ca sănătatea să le fie bună, este singura care poate fi urmată de sat, pentru că numai ea vine de îndată cu un folos practic ce nu se poate tăgădui.

Această transformare a metodelor de lucru ale Căminelor Culturale este ținta cea mare pe care trebue s'o urmărească echipele regale. Să presupunem că o echipă studențească în cele trei luni de zile cât a stat în sat a îngrijit toți bolnavii din comună. După plecarea ei însă, nemai fiind un doctor care să dea îngrijirile, oamenii vor rămâne tot neîngrijiți. De aceea s'ar putea socoti o asemenea muncă, atâta vreme cât nu poate fi făcută permanent și în toate satele, drept un simplu gest de filantropie, foarte frumos, dar foarte puțin eficace. Insă echipele studențești au căutat să facă și altceva: anume să găsească metodele prin care se poate duce o campanie de igienă publică în tot satul, ceea ce nu presupune neapărat prezența unui doctor. Ingrijirea sănătății prin igiena elementară, supravegherea prin vizite domiciliare a tuturor lehuzelor și sugacilor, iată de pildă acțiuni care sunt numai aparent modeste; în realitate ele sunt de mare valoare: mai întâi, pentru că atacă adevărata problemă gravă, aceea a sănătății populare și în al doilea rând și mai ales, pentru că această acțiune poate fi dusă mai departe și în timpul iernii de membrii permanenți ai căminelor. De asemeni, dacă echipele regale n'ar fi reușit să facă decât

munca brută a săpării șanțurilor, i-am putea ușor confunda cu serviciile tehnice ale Ministerului de Comunicații. Insă rostul urmărit a fost altul: acela de a schimba mentalitatea satului cu privire la problemele edilitare și mai ales a da în sarcina căminului local grija îndeplinirii și pe mai departe a acestui program de lucru, care nu cere o pregătire deosebită, ci numai o sinceritate în nevoile noastre de trai civilizat și un spirit de jertfă pentru binele obștesc.

Activitatea echipelor regale trebue deci să tindă la crearea pe tot întinsul țării a unor Cămine Culturale cărora să se lase o pildă de urmat și un program practic de aplicat.

Munca echipelor în sânul Căminelor Culturale mai are încă un folos și anume acela al controlului ce se poate astfel face de organele în drept. Trebue să recunoaștem că, în lipsa unui control, o asemenea mișcare, mai ales dacă, după cum nădăjduim, va lua proporții din ce în ce mai mari, ar putea să fie și primejdioasă, prin faptul că s'ar putea abate dela scopul precis pe care trebue să-l urmărească și care este exclusiv acela al ridicării satului spre trepte de mai înaltă omenie. Organizarea ei în sânul Căminelor Culturale permanente, a căror întreagă activitate este controlată și îndrumată de organul central al Fundației Culturale Regale Principele Carol, poate duce la crearea unui cadru deplin închegat, care să garanteze seriozitatea lucrărilor și neabaterea lor dela scopul ce trebue să-l aibă.

Ținta generală pe care trebue s'o urmărim nu poate fi deci alta decât crearea, pe întreg întinsul țării, a unui mare număr de Cămine Culturale. Să nu mai fie sat în care să nu existe un Cămin Cultural și să nu fie Cămin Cultural care să nu fi reușit să mobilizeze pe loc, la o muncă culturală, pe absolut toți oamenii care pot fi de folos sătenilor. In cadrele astfel formate, prin organizarea Căminelor, să se integreze echipele studențești, nu numai pe timp de un an, ci, dacă s'ar putea, an după an, chiar după părăsirea universității, astfel ca să apară tuturor intelectualilor țării o datorie foarte firească, obligația lor de a munci nu numai în ramurile profesiei lor orășenești, ci și în rândurile unui Cămin Cultural sătesc.

Infăptuirea unui asemenea plan de lucru ar aduce după sine o schimbare totală în atmosfera vieții noastre intelectuale.

Cercetarea atentă şi ştiinţifică a vieţii populare ar face vie întotdeauna, viaţa sufletească a sătenilor, ca o problemă de existenţă naţională, în mintea tuturor cărturarilor ţării. Iar grija găsirii mijloacelor prin care această intelectualitate poate fi de folos marilor mase populare ne-ar împiedica dela prea desele abateri ce se fac de atâta vreme în cultura noastră, dela un ideal cultural propriu nouă. In aceste împrejurări putem nădăjdui la colaborarea unei serii de cărturari, care să îşi aducă întreg prinosul lor de talent şi suflet pentru crearea valorilor culturale de folos popular şi astfel să ajungem la astuparea prăpastiei primejdioase deschise între sat şi oraş şi la legarea din nou a firului tradiţional, o bună bucată de vreme întrerupt, care unea duhul şi nevoile reale ale satelor cu creaţiile cele mai înalte ale culturii orăşeneşti.

H. H. STAHL